

مریم احمدی شیروان | بیانات راه‌گشای اخیر رهبر معظم انقلاب در دیدار مداحان اهل بیت(ع)، فراتر از یک سخنرانی مناسبیتی، یک‌مانیفست دقیق و عملیاتی برای تمام‌فعالان جبهه فرهنگی کشور بود. ایشان با نگاهی حکیمانه، میدان اصلی نبرد امروز را جنگ هویتی معرفی کرده و فرمان تغییر آرایش از سنگر دفاعی به موضع هجوم به نقاط ضعف دشمن را صادر کردند. این رویکرد فعالانه، نیازمند درک عمیق و ترجمه به راهکارهای اجرایی است. اینکه چگونه می‌توان جوانان را در برابر این تهاجم پیچیده مصون کرد و با تولید محتوای هوشمندانه، ابتکار عمل را در دست گرفت، پرسش‌هایی کلیدی است که پاسخ به آن‌ها چراغ راه آینده خواهد بود. در جست‌وجوی پاسخی برای این دغدغه‌های کلیدی و به منظور روشن شدن مسیر پیش رو، به محضر دکتر میثم لطیفی، عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق(ع) رسیدیم. حاصل این هم‌اندیشی راه‌گشا، اکنون پیش روی شماست.

■ **اسوه‌ها را باید به میدان زندگی امروز آورد**

دکتر لطیفی در طلیعه سخن و در راستای تبیین تأکید رهبر معظم انقلاب بر «اسوه‌سازی»، توضیح می‌دهد: از منظر مدیریت اسلامی، ارائه الگو تنها زمانی مؤثر است که به نیاز، زبان و زیست جهان نسل مخاطب توجه شود. هدف، بازگویی صرف گذشته نیست، بلکه تبدیل مفاهیم الهی به راهکارهای زنده و الهام‌بخش برای امروز است. باید الگوها را با محوریت دغدغه‌های انسان معاصر معرفی کرد؛ مثلاً وقتی از شهدا سخن می‌گوییم، به جای تمرکز بر واقعه‌نگاری، باید نشان دهیم چگونه در موقعیت‌های واقعی، تصمیم‌های اخلاقی و اجتماعی کاربردی گرفته‌اند.

این استاد دانشگاه برای عملیاتی کردن این نگاه، بر ضرورت استفاده هوشمندانه از روش‌های نوین ارتباطی و روان‌شناسی اجتماعی تأکید کرده و می‌افزاید: باید پیام را با زبان تجربه‌زیسته جوانان تطبیق داد. البته جایگاه بی‌بدیل هیئت و فضای چهره به چهره هرگز نباید نادیده گرفته شود، بلکه همین جریان اصیل نیز باید خود را به ابزارهای روز مجهز کند. نکته کلیدی دیگر، دست‌یافتنی کردن الگو است؛ یعنی به جای بزرگ‌نمایی‌های دور از دسترس، بر رفتارهای ساده اما مداوم، تعهد اجتماعی و خودسازی آن‌ها تمرکز کنیم تا جوان احساس کند می‌تواند همان مسیر را طی کند. این کارشناس فرهنگی، مشارکت را شاه‌کلید این فرایند دانسته و با اشاره به هدف قیام امام حسین(ع) مبنی بر اصلاح‌طلبی خود جامعه، یادآور می‌شود: جوانان نباید تنها مخاطب پیام باشند، بلکه باید در تولید محتوا و فعالیت‌های فرهنگی، شریک و خالق معنا شوند. این حس مشارکت، الگورا از خاطره به نیروی الهام‌بخش بدل می‌کند. در نهایت، مفاهیمی چون جهاد و ایثار باید از حالت شعاری به راهکارهای عملی امروز مانند کار داوطلبانه یا نوآوری اجتماعی ترجمه شوند. اگر می‌خواهیم اسوه‌ها در موزه ذهن نمانند، باید آن‌ها را با زبان نسل امروز با تعریف کرده و به میدان زندگی اجتماعی بیاوریم.

■ **آرایش دشمن در جنگ هویتی؛ نقشه راه مصون‌سازی فرهنگی**

این استاد دانشگاه در ادامه با اشاره به هدف اصلی دشمن مبنی بر «تغییر هویت» که مورد تأکید رهبر معظم انقلاب بود، ابتدا این

بررسی ابعاد راهبردی بیانات رهبر معظم انقلاب برای یافتن راهکارهای عملیاتی در گفت‌وگو با دکتر لطیفی

هیئت؛ مدرسه‌ای برای تعالی انسان مؤمن

مجازی است؛ وی با اشاره به تجربیات جهانی می‌گوید: نباید فضای مجازی رها باشد. در گام بعدی، باید با ابزارهای هنری مانند فیلم و بازی، جهان‌های داستانی الهام‌بخش ایرانی-اسلامی خلق کرده و هم‌زمان جوانان را از دریافت‌کننده پیام به تولیدکننده فعال محتوا تبدیل کنیم. این مهم، نیازمند شبکه‌سازی هوشمند میان نهادهای فرهنگی است تا یک جریان سازمان‌یافته شکل گیرد و در نهایت، با معرفی الگوهای موفق جوان و متعهد در عرصه‌های مختلف، به مفهوم «ایمان کارآمد» جان‌بخشیده شود.

■ **هیئت؛ از کانون معنوی تا قراگاه فرهنگی فعال**

دکتر لطیفی در تبیین راهکارهای عملی برای تقویت هیئت‌ها به عنوان «کانون پایبندی به ارزش‌های انقلاب» و نقش کلیدی آن‌ها در مصون‌سازی فرهنگی که مورد تأکید رهبر معظم انقلاب بود، ابتدا به جایگاه منحصر به فرد این نهادها اشاره کرده و می‌گوید: هیئت‌ها ستون‌های معنوی جامعه‌اند؛ چرا که برخلاف رسانه‌های مجازی، رابطه‌ای حضوری، عاطفی و اجتماعی با مخاطب برقرار می‌کنند. برای تحقق این هدف، هیئت‌ها باید از یک کانون سنتی صرف، به یک مرکز تولید محتوای هدفمند تبدیل شوند و با ترکیب پیام دینی با قالب‌های هنری مانند پادکست، ویدئوهای کوتاه و داستان، جذابیت رقابتی خود را در برابر رسانه‌های پر شمار افزایش دهند.

این استاد دانشگاه، تحول در هیئت‌ها را نیازمند دو بازوی

تخصصی و رسانه‌ای می‌داند و ادامه می‌دهد: مداحان و سخنرانان باید به دانش روز در زمینه ارتباطات دیجیتال و تحلیل نسل جدید مجهز شوند و از متخصصان فنی در کنار خود بهره ببرند. هیئت نباید محدود به فضای فیزیکی بماند؛ بلکه باید در فضای مجازی نیز امتداد یابد و با ارائه روایت‌های روزآمد از ایمان و امید، از یک محفل محلی به یک جریان ملی تبدیل شود. البته با تأکید بر حفظ طهارت و عطر فضای مسجد و روضه، نباید از ابزار قدرتمند رسانه غفلت کرد.

این کارشناس فرهنگی در نهایت بر دورکن «مشارکت جوانان» و «شبکه‌سازی» تأکید و خاطر نشان می‌کند: هیئت باید به عرصه خدمت‌رسانی اجتماعی در حوزه‌هایی چون حمایت از نیازمندان و محیط زیست ورود کند تا هویت دینی را از کلام به کنش تبدیل کند. محوری‌ترین بخش این تحول، تغییر جایگاه نسل جوان از مستمع به طراح ایده و مدیر رسانه‌ای است تا هیئت به مرکز تربیت مدیران آینده کشور بدل شود. اما همه این‌ها در گرو یک نکته کلیدی است: کار انفرادی حضور، با محکوم به شکست است. هیئت‌ها نیازمند یک بستر شبکه‌ای برای هم‌افزایی محتوایی و تجربه‌ای هستند تا از یکدیگر بیاموزند و الگوهای موفق را بومی‌سازی کنند.

■ **راهبرد هجومی در جنگ فرهنگی؛ از افشاگری تا روایت‌سازی**

دکتر لطیفی در پاسخ به این پرسش کلیدی که مصادیق عملی هجوم به نقاط ضعف دشمن در عرصه فرهنگی چیست و چگونه

در نشست «وحدت حوزه و دانشگاه، راهبردها و راهکارها» مطرح شد

وحدت حوزه و دانشگاه؛ شرط شکل‌گیری نظام‌های اجتماعی کارآمد

و نقشه‌های تفرقه‌افکنانه دانست.

وی با تأکید بر ضرورت شکل‌گیری «گفت‌مان واحد» میان نخبگان دغدغه‌مند، جمعیت ظرفیت‌های این دو نهاد علمی را تنها راه رسیدن به تمدن نوین اسلامی و مقابله با واگرایی‌های حاصل از نسخه‌های شیطانی عنوان کرد. حجت‌الاسلام والمسلمین عباس نژاد با تبیین ماهیت وحدت اظهار کرد: وحدت حقیقی فراتر از شعار، به معنای هم‌افزایی بر سر اهداف عالی و شناخت دشمن مشترک است. وی با استناد به آیات قرآن کریم، تنازع و واگرایی را محصول دقیق نقشه‌های شیطانی و عامل اصلی سستی دانست و تأکید کرد: جلسات مشترک نباید تشریفاتی باشد، بلکه باید گامی عملی برای تحقق تمدن اسلامی و شکوفایی انقلاب تلقی شود. مدیر مدرسه دانشگاهی مجتمع حضرت مهدی(عج) رابطه کنونی حوزه و دانشگاه را «عموم و خصوص من وجه» خواند و به تشریح لایه‌های درونی این دو نهاد پرداخت. وی توضیح داد: در هر دوسوی این معادله، طیف‌هایی وجود دارند که به یکدیگر و حتی به انقلاب اسلامی و کشور اقبال ندارند؛ اما نقطه امید، وجود «حد وسطی» از دغدغه‌مندان است که رویکردی مثبت و هم‌افزا دارند.

عباس نژاد در ادامه، مأموریت اصلی را متوجه این گروه دانست و تصریح کرد: حوزه و جوانان و دانشگاهیان دغدغه‌مند باید پس از دستیابی به «گفت‌مان واحد»، فضای عمومی نهاد خود را از تضاد و بیگانگی به سمت همدلی تغییر دهند. وی همچنین با انتقاد از فضای صرفاً انتزاعی، راهکار اصلی عبور از چالش‌ها را «زیست مشترک» در میدان‌های عملیاتی دانست و افزود: تجربه راه‌روهای جهادی، اعتکاف‌ها و فعالیت‌های اجتماعی مشترک ثابت کرده وقتی قربایت زیستی در کف میدان حاصل شود، فضای فکری نیز به هم نزدیک می‌شود.

مدیر مدرسه دانشگاهی مجتمع حضرت مهدی(عج) خاطر نشان کرد: دانشگاهی دور از معارف حقه و حوزوی غافل از واقعیات جامعه، تنها با نشستن پشت میزهای مشترک به تفاهم نمی‌رسند، بلکه نیازمند میان‌سازی مشترک هستند. وی شهیدان چمران، سردار سلیمانی و طهرانی مقدم را الگوهای درخشان تربیت دینی در فضای دانشگاهی معرفی کرد و خطاب به طلابی که پیشینه دانشگاهی دارند، گفت: شما به‌عنوان کسانی که تجربه زیست در هر دو فضا را دارید، باید گزارشگر دقیق اقتضائات جامعه برای بدنه حوزه باشید تا مبانی کلان فقهی با واقعیات اجتماعی پیوند بخورد و هم‌افزایی واقعی رخ دهد.

حجت‌الاسلام صاحبقرانی در ادامه، علوم انسانی را نقطه استراتژیک تلاقی حوزه و دانشگاه دانست و با انتقاد از انحصار نخبگانی غرب در این عرصه، خواستار بازتنظیمی علوم انسانی با همکاری مشترک این دو نهاد شد. وی همچنین بر ضرورت «نوآوری‌های روشی» و حرکت به سمت شرکت‌های دانش‌بنیان فرهنگی تأکید کرد و افزود: می‌توان با توسعه صنایع خلاق فرهنگی و جایگزین کردن محصولاتی مانند انیمیشن به جای درآمدهای نفتی، تحولی عظیم در اقتصاد و فرهنگ ایجاد کرد.

مدیرکل تبلیغات اسلامی خراسان رضوی، محوریت قرآن و

«قیام‌لله» را رمز نهایی و پایدار پیوند علم و دین برشمرد.

■ **وحدت حوزه و دانشگاه لازمه تحقق تمدن اسلامی است**

دکتر ابراهیم دانشی فر، رئیس دانشگاه بین‌المللی امام‌رضاع) دیگر سخنران این نشست بود. وی بر ضرورت هم‌گرایی عمیق میان حوزه‌های علمیه و دانشگاه‌ها تأکید کرد و گفت: تحقق تمدن اسلامی بدون تعامل مستمر علم و فرهنگ ممکن نیست.

وی ضمن خیرمقدم به اساتید، پژوهشگران و میهمانان حاضر در این نشست، هدف از برگزاری این جلسه را بررسی وضع مطلوب دانشگاه و حوزه و ترسیم نقشه راه برای تحقق وحدت واقعی این دو نهاد علمی بیان کرد.

دانشی فر با اشاره به تجربه چندین ساله خود در حوزه دانشگاه و

مجموعه‌های حوزوی و دانشگاهی شده است را از بین برد، بلکه باید با حفظ اصول، حول محور اهداف بزرگ گرد هم آمد.

وی با بیان اینکه سال‌ها گفت‌وگوی نظری صرف درباره وحدت راه به جایی نبرده است، بر لزوم «خلق معنا» از طریق تعریف پروژه‌های بزرگ ملی تأکید کرد.

حجت‌الاسلام صاحبقرانی با استناد به سیره امام خمینی(ره) و رهبر معظم انقلاب، دوران دفاع مقدس و نهضت مواسات در دوران کرونا را نمونه‌هایی موفق خواند که در آن، وجود یک خطر مشترک یا هدفی مقدس، تمامی سلایق را بدون نیاز به یکسان‌سازی ظاهری، دوشادوش هم به میدان آورد.

به گفته وی، وحدت واقعی تنها در کف میدان عمل و با تعریف مأموریت‌های مشترک قابل لمس است.

■ **اردوهای جهادی؛ تلاقی گاه حوزه و دانشگاه**

مدیرکل تبلیغات اسلامی خراسان رضوی، برگزارر اردوهای جهادی مشترک میان طلاب و دانشجویان را یکی از مؤثرترین راهکارهای عملیاتی دانست. وی تصریح کرد: اگر طلبه و دانشجو در کنار یکدیگر در عرصه‌هایی مانند مدرسه‌سازی و خدمات اجتماعی فعالیت کنند، تعاملات واقعی شکل گرفته و وحدت از حالت ویت‌رینی خارج می‌شود.

او در همین راستا از مفهوم «بسج طلبه و دانشجو» به‌عنوان

کلیدواژه‌ای راه‌گشا یاد کرد که بر ترکیب توان تخصصی دانشگاه

و ظرفیت‌های تبلیغی حوزه تمرکز دارد.

عضو شورای حوزه علمیه خراسان گفت: وحدت حوزه و دانشگاه شرط شکل‌گیری نظام‌های اجتماعی کارآمد است.

آیت‌الله مهدی زمانی فرد، عضو شورای حوزه علمیه خراسان در نشست «وحدت حوزه و دانشگاه، راهبردها و راهکارها» که به میزبانی دانشگاه بین‌المللی امام‌رضاع) برگزار شد، وحدت حوزه و دانشگاه را لازمه پیشرفت جامعه و نظام‌های اجتماعی کارآمد دانست.

وی با تأکید بر نقش مکمل حوزه‌های علمیه و دانشگاه‌ها، بیان کرد: تفکیک علم از فرهنگ، جامعه را دچار انحراف یا بحران می‌کند و پیشرفت هر جامعه‌ای در گرو تعامل هم‌زمان «فرهنگ» و «دانش» است.

عضو شورای حوزه علمیه خراسان ادامه داد: حوزه‌های علمیه نماد فرهنگ و دانشگاه‌ها نماد علم هستند و وحدت این دو، جامعه‌ای متعالی و انسانی را رقم می‌زند.

وی با اشاره به فرمایش پیامبر اکرم(ص) درباره دوگانه بودن علم دین و علم بدن، افزود: راهبرد وحدت حوزه و دانشگاه ناظر به همین حقیقت است که سعادت نهایی جامعه در ترکیب دانش دینی و علوم تجربی و انسانی تحقق می‌یابد.

آیت‌الله زمانی فرد تأکید کرد: حوزه‌های علمیه در موضوع‌شناسی، به‌ویژه در مسائل پزشکی، اقتصادی، ریاضی و فناوری‌های نوین، نیازمند بهره‌گیری از ظرفیت‌های دانشگاهی هستند و این همکاری هم‌اکنون نیز به‌صورت عملی در جریان است.

عضو شورای حوزه علمیه خراسان همچنین بر ضرورت تعامل عمیق‌تر حوزه و دانشگاه در علوم انسانی تأکید کرد و گفت: تدوین نظام‌های اجتماعی از جمله نظام اقتصادی، فرهنگی، حقوقی و سیاسی، بدون همکاری مشترک این دو نهاد ممکن نیست.

وی پیشنهاد تشکیل یک کارگروه مشترک حوزه و دانشگاه را مطرح کرد که مأموریت آن استخراج نظام مسائل تعامل میان این دو نهاد و شناسایی مسائل اساسی کشور باشد.

به گفته آیت‌الله زمانی فرد، این کارگروه باید چهار مرحله نیازسنجی، ارائه راهکار، آسیب‌شناسی و ارزیابی اثربخشی تصمیمات را دنبال کند تا وحدت حوزه و دانشگاه از سطح شعار به برنامه عملیاتی مؤثر تبدیل شود.

■ **وحدت حوزه و دانشگاه به معنای حذف هویت نیست**

حجت‌الاسلام والمسلمین صاحبقرانی، مدیرکل تبلیغات اسلامی خراسان رضوی در این نشست گفت: نباید به بهانه اتحاد، مبانی و تفاوت‌هایی که سبب هویت مستقل

